

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 6 Fylke: *Vest Ader.*
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: *Hidra.*
 Emne: *Folkelege musikk-instrument.* Bygdelag: *Østre Hittvåg.*
 Oppskr. av: *Laurids Eriksson* Gard: *Hområs.*
 (adresse): *Rasvåg* G.nr. *26.* Br.nr. *39. Tringsjø.*

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Dei eldste musikk-instrumentan som gamle folk snakka om va stor-tromma a Hans Hansen, Hområs omkring år 1750. I ufredstia 1800 - 1814 va hu brugt på Ystebakkjen, alarmstasjonen for Rasvåg a trakten her omkring. Hu va svår, øvretrekt må kalve-skjenn, a hu larma noge jemidig.

Ein mann frå Hområs hadde vore tambur i krigen må svensken. Han hadde gnell-tromme.

På Heia hadde dei lange-lu. (Sjå den i "Fedrenes Minne" - samlingen i Rasvåg). Lu-hådn frå kråttur, (kjør) a bokke-hådn frå bokk, beggje må håle te tone, hadde kjuringan her i heian. ^{te 1860.} A somme konne blåsa slig sørgelig lød at falk fekk tåren te a trelta.

Om fela a aldre inbrughell sammodigkon, veid eg ikkje, men tru då. Men frå 100 te 150 år sian va her på Hittvåg faste spelemenna som spelte i brøllup a andre veitle, som her va nokk a då. Tri kjente spelemenna frå den tia va Asbjødn i Stuen, Bosted a Tollak Finsnes.

Fele-strenga laga dei sjål a skraba a tørka katte-tarma. Dei rogga siesvis må håve a klakka någe må høgre skotåa i gålve i takt må spele. Spele-

mennan sko ha h ar te akslen.

Allgamle mosikkstykkje va "Mellelvitt", "Ril", "Feier"
"Sprengar".

 tte dei religi se vekkjengan i Hauge og Lammers
ti blei d  i f re  rhundre den fordommen at den
vonne sadd enne i fela. L raran  nesen   Stokke
blei   formannskabe forbydd   spela ^{salmen p } fela p  skolan
men bara salmodigkon (Almidelig kjend enn )

I boe  tte gjestgjiver   kj bmann Lavris Ferr e,
Kjerkehamn va der b.a. harpefiol og Degamba - .

Omkr ng 1870 blei fela fortrenge a trekkspel.

I 1890- ra kom gitar   sitar i brug .

Globa m  spel: Pasv gs folkem useum heng ein pen
klarenett som he tehoird ein gamal mann herfr 
for 60  r sian. For 50. a 60  r tebagers, va her  re
gamle som kunne bl sa dei penaste melodia
p  selje   pilefl ite - Mounharpe, m  ei st lfj r
mellom framtennann   bl sa melodia,   sni   gamalt,
s   n bl sespele m  papir  ve tennann p  kammen.
Mannspel (Harmonika) hadde sj folk her for
omlag 80  r sian,   i de  rsoundra sj line, he
sj folk fr  gamle tie vist   kunne liva seg op
m    f  te etoslag mosikk, helst ilag m  vise,
   dhalersang. (Shanty) De elste va   bl se
i kongkyl, som dei bora h le i te fingra m ,
  ga flire l d, samann m  t gt: triangel,
som va ein st lramme dei slo p  m  et st l,
St ste rabalder   liv fr  seilskude ti,
va trommevirvlan m  fokkens tinnus ppe =
= bakk som tamb rin,  ns    sl  m  knivbakk
p  hengans merlespizer, ga go taktlyd,   ant
som ga go l d,   kunne harmonera i
rabalder mosik, p  kveldsvagt ombor. (bte 8.)

Organn fyrirtila hadde da greit ma á blása
 á greipibe. Tonetonga va stören ma leen på
 stovakse havre strá, forsjellig láð etle lengde,
 ánsá ma rönnepibe, á ma stilk at kjædelblóm,
 (Lövetaud.) Skarp láð á blása gras strá, Klæmd fest
 mellom bæjje támann, m.m.

For omkring 50 ár sían he store á smá
 ettekrært stutta ma spel á blásemosikk,
 Náfortia bara et mellegrann på húsbárgel,
 har á der, ^{þyggja} möje sjállann ei fela, trækspel,
 hell getar, á mounspel. De á mosikk í radio
 som á ma á staba meklighet í senn á sjenn,
 á he jort at ~~gamal flit á vísombed~~ ^{ma tónfæðst} í þakt með
 naturen ein sang á spelekonu he ebbá ud, andá:
 mi badukoms ti kom garfolk saman om Lördagstveit, á eldre
 vise á stavarva, jó her, á fesse, (ságe.) Ka dei tannsprang
 for skróind. De láð í hújen í store á smá at dei sulta á sang
 frá vögga te ^{dei som sáð ma} ~~grættu~~ á spel láð frá hóje knútt, te í láð på vann,
 helst fiol á túhodu. Sjófalk í seilskudetia laga ein
 mengde samferdize vise, á komponete mang ein smek-
 tende melodi í einsonne nattetimer í vaxt på bakki
 á morath, ná skúda dúva í sitrande sóllstríba,
 hell í kvellen solgull på bláe hav. De livde á
 op blant da almene folk ná sjómenn kom ilann
 ma sine spel á sang. Þóde te laus á vans he de mesta
 om detta frá folkelive í eldre tíjunge takt, for alt
 folkeligt, á nasjonalt, va kjé flint der flassehat á leuse =
 þrakt rádde í mine ungzár, Et grunn gamal sang á
 musik for ein hóira í radio. Opra sang á ^{klassisk} musik á lide te
 byggja for almindelize ^{folk} ma sen unatværlize konsti spreng-
 háge úlyd, á hell itje ballet einstona trakkede spreit,
 á konum sto trú at masjinalderfaltje komne kosa seg ma
 unatværlize rúmbrá á fandango, Ameríka niggers sving á jazz
 reine galelnis musik á sang.

Eg had- de meg ei gong ei li- da grå gjeid,
 eg kal- la hen- ne for den lit- la grå hoi- na.
 Så ja- ga me' en a te Lan- ge fjell,
 at hu kun- ne pe- la må- sen å stei- nan.
 Så kjem ho heim, så grå- ga ho bein
 å sy- be sud- ore å så- e.
 Så ja- ga me' en a te boi, te boi,
 te boi, te boi, te boi, te boi.

Bestefar, Petter A. Barentsen Hområs. F. 1807- (Tre visestubber.)

Haina (bryna) feida bryne hodnan mod stein å stamma.
 Heid- lid- hedin. (Pels' sjennfrakka) Heyn, Hein.
 (Personnabn.) Frå heid te Hein, avlede frå gamal norsk-
 Gamal vise om sønen.

Dinnå Kleggpa men heile kropp. Men dinnå spora mun Kræmelt.
 Gamal Finnerise.

Der lunde ein sjyttan oporne fjelle. Hann kunne sjüta
 både højdu å meir. Jula 1947. Laurids Eriksson.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
 adr. NORSK FOLKEMUSEUM,
 BYGDØY

51
Hr. Leif Løchen -

De her meg fortælle om sydens kongkyler.
Da jeg i nititiårene fór med seilskuter
på landfart, fortalte gamle sjøfolk om
å blåse på kongkyl, Før Skutenes-
tåtelør (svineblær) kom til omkring 1860.
blåste dei tågesignal ^{om bord} i skuter, tidligst
i kongkyl, så ^{senere} med oksehorn, kjøbmand
Kjellesvik i byen har et slikt tåtelørhorn
fra skuten "Saga" - (Kongkyl, Hidramål, Kuring.)
Somme er nær på et hodes størrelse å
findes til pynt ved blomsterbedd i mange
en kystboers have, flere på smitt
eller Rasvågs muse (Sjøfartsavdeling.)
Seilskibe tok last av kongkyler op til
Europa. I Australia finnes flere sorter.
Jeg minnes som i dag vor vi pratet
om om de toner som man kunne blåse
på dem, i eldre tid, helst i bark Gefion av
Rasvåg. Diktatur av Trudestrand, og
Broderfolket av Oslo. Jeg minnes der var
sagt at man knyttet litt av tippen, å blåste
på kanten, også at man satte tunge i av
tynt tre eller metall, å at det var en
kunst at høre huller for fingring på rett
sted, men når man hadde last, og hellest
mengder til forsøk, fikk man frem flere
toner, og var det i nititiårene, stulde
jeg nok av kammeratter fra mange stib,
fått tak i en ferdig kongkyl. Det er jo en
forlengs før en tid, men umilig håde jeg og de
enmi kan ha lykke å få tak en av disse som
vore gamle talte om. Så meget rart dukker op
for en samlar. Lykke til, Hilsen - Jørgen Eriksson.